

Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Krajowa
Sieć
Obszarów
Wiejskich+

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Robert Telus

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 29 czerwca 2023 r.

Spis treści

Spis treści	1
1. Wykaz użytych skrótów i pojęć.....	3
2. Wprowadzenie i podstawy prawne, dokumenty strategiczne do opracowania planu.	5
Podstawy prawne i dokumenty strategiczne do opracowania planu działania.	8
3. Cele KSOW + ...	9
3.1 Zwiększenie zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron we wdrażanie Planu strategicznego WPR oraz, w stosownych przypadkach, w jego opracowywanie.	9
3.2. Wspieranie organów administracji państwa członkowskiego w realizacji Planu strategicznego WPR oraz przejściu na model oparty na realizacji celów.	11
3.3. Przyczynienie się do podniesienia jakości działań służących wdrażaniu Planu strategicznego WPR.....	12
3.4. Informowanie ogółu społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o WPR i możliwościach finansowania.	13
3.5. Sprzyjanie innowacyjności w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich, wspieranie wzajemnego uczenia się i włączenie wszystkich zainteresowanych stron w procesy wymiany i rozwijania wiedzy oraz wspieranie interakcji między takimi stronami.	14
3.6. Przyczynianie się do rozwijania zdolności i prowadzenia działań w zakresie monitorowania i oceny.....	16
3.7. Rozpowszechnianie rezultatów Planu strategicznego WPR	17
4. Działania KSOW+	19
4.1. Działanie 1: Gromadzenie, analiza i upowszechnianie informacji na temat działań i dobrych praktyk wdrażanych lub wspieranych w ramach PS WPR.	19
4.2. Działanie 2: Rozwijanie kompetencji administracji i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie planów strategicznych WPR.	21
4.3. Działanie 3: Wymiana doświadczeń i wzajemne uczenie się zainteresowanych stron...22	
4.4. Działanie 4: Wspieranie współpracy i budowania sieci kontaktów grup operacyjny EPI i LGD lub podobnych struktur	23
4.5. Działanie 5: Rozwijanie powiązań z innymi strategiami lub sieciami kontaktów finansowanymi przez Unię.	26
4.6. Działanie 6: Wkład w dalszy rozwój WPR.	27
4.7. Działanie 7: Udział w działaniach europejskiej sieci WPR.....	28
4.8. Działanie 8: Informacja i promocja Planu Strategicznego WPR.....	29
5. Struktura instytucjonalna KSOW+	32
6. Komitet Sterujący ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+	41
7. Rola partnerów Sieci	43
7.1. Rola partnerów.	43

7.2. Sposób włączania partnerów KSOW+ w realizację operacji wpisanych do planu operacyjnego.	45
8. Sieci i grupy tematyczne (tryb tworzenia, zasady funkcjonowania, w tym SIR i SGD)	46
8.1. Sieci tematyczne.	46
8.2. Grupy tematyczne.	48
9. Plan operacyjny.	50
9.1. Tryb tworzenia i zmiany, terminy.	50
9.2. Tryb opracowywania kierunków tematycznych.	51
10. Sprawozdawczość.	51
10.1. Sprawozdanie roczne z działalności Sieci zawiera:	51
10.2. Sprawozdanie roczne do Europejskiej Sieci WPR	52

1. Wykaz użytych skrótów i pojęć

AKIS – system wiedzy i innowacji w rolnictwie

ARiMR, Agencja, agencja płatnicza – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

beneficjent – beneficjent w rozumieniu art. 3 pkt 13 rozporządzenia nr 2021/2115

CDR – Centrum Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Brwinowie

ELARD – Europejskie Stowarzyszenie LEADER na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EPI – Europejskie Partnerstwo Innowacyjne na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa

ES WPR, Europejska Sieć WPR – Europejska Sieć Wspólnej Polityki Rolnej

interwencja – interwencja w rozumieniu art. 3 pkt 3 rozporządzenia 2021/2115

IZ – instytucja zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, którą jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

JC – jednostka centralna KSOW+

JR – jednostka regionalna KSOW+

kierunek tematyczny – ogólny kierunek działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+ w danym roku, uchwalony przez Komitet Sterujący do spraw KSOW+ i zaakceptowany przez Ministra

Komitet, Komitet Sterujący – Komitet Sterujący do spraw KSOW+

KM PS WPR – Komitet Monitorujący Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

KSOW+, Sieć – Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich+, będąca Krajową Siecią Wspólnej Polityki Rolnej, o której mowa w art. 126 ust. 1 rozporządzenia nr 2021/2115, obejmująca I i II filar WPR

LEADER – metoda, podejście, na którym oparty jest rozwój lokalny kierowany przez społeczność

LGD – lokalne grupy działania

LINC – Sieć Wspólnoty Zainspirowanej LEADER-em

operacja – operacja w rozumieniu art. 3 pkt 4 rozporządzenia nr 2021/2115

partner KSOW+ – podmiot aktywnie działający na rzecz rozwoju obszarów wiejskich lub rolnictwa, który został zarejestrowany w bazie partnerów KSOW na stronie internetowej KSOW+

plan operacyjny – dokument sporządzany odrębnie na każdy rok w okresie 2025–2029, zawierający operacje w rozumieniu art. 3 pkt 4 rozporządzenia nr 2021/2115, na podstawie

którego jednostki tworzące strukturę instytucjonalną KSOW+ realizują działania określone w niniejszym planie;

Plan, Plan Strategiczny WPR, PS WPR – przygotowany przez Polskę Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, zatwierdzony przez Komisję Europejską 31 sierpnia 2022 r.

portal KSOW+ – strona internetowa KSOW+ działająca pod adresem <https://ksowplus.pl>

rozporządzenie o planach strategicznych, rozporządzenie nr 2021/2115 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz. Urz. UE L 435 z 6.12.2021, str. 1–186)

SCAR – Stały Komitet ds. Badań Naukowych w Dziedzinie Rolnictwa

SGD – Sieć gospodarstw demonstracyjnych

SIR – Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Strategia komunikacji – dokument strategiczny określający działania komunikacyjne na rzecz informacji i promocji Planu Strategicznego WPR

UE, Unia – Unia Europejska

WPR – Wspólna Polityka Rolna

2. Wprowadzenie i podstawy prawne, dokumenty strategiczne do opracowania planu.

KSOW+ stanowi część Europejskiej Sieci ds. Wspólnej Polityki Rolnej¹, w ramach której odbywa się współpraca pomiędzy sieciami ds. Wspólnej Polityki Rolnej każdego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

KSOW+ powołana jest w celu stworzenia sieci kontaktów na szczeblu krajowym i regionalnym pomiędzy organizacjami i administracją, przedstawicielami sektora rolnictwa, doradcami, naukowcami, podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie innowacji i innymi podmiotami działającymi na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

KSOW+ oparta jest na istniejącej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW), która funkcjonuje w Polsce od 2009 r. Dzięki temu będzie można wykorzystać zbudowany dotychczas potencjał oraz zdobyte doświadczenie i wiedzę nt. KSOW, kontynuując współpracę z podmiotami zaangażowanymi w działalność Sieci. KSOW+ obejmuje szerszy zakres niż KSOW. Sieć będzie obejmować całą Wspólną Politykę Rolną, tj. zagadnienia dotyczące I i II filaru WPR, w związku z czym będzie podejmować działania w zakresie tworzenia sieci kontaktów w odniesieniu do wszystkich interwencji określonych w Planie Strategicznym WPR i dotyczyć szerszego kręgu interesariuszy niż to miało miejsce w ramach KSOW.

Jednym z najważniejszych zadań KSOW+ jest wsparcie Planu Strategicznego WPR na lata 2023-2027 na etapach jego projektowania, zmiany, realizacji poszczególnych interwencji oraz oceny i ewaluacji. Podstawą realizacji zadań Sieci jest Plan działania KSOW+ na lata 2023-2027, realizowany m.in. w oparciu o roczne plany operacyjne, zawierające kluczowe informacje o operacjach realizowanych przy wsparciu KSOW+. KSOW+ wspiera wymianę wiedzy i doświadczeń oraz wzajemne uczenie się między podmiotami biorącymi udział w realizacji polityki w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym organami władzy publicznej, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie.

Sieć realizuje swoje cele przez realizację działań KSOW+. W ramach swoich działań Sieć wspiera m.in.:

---

¹ Komisja Europejska uruchomiła Europejską Sieć ds. Wspólnej Polityki Rolnej (EU CAP Network) 6 października 2022 r. Więcej informacji nt. Europejskiej Sieci pod adresem: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/index_en.

- wymianę informacji, wiedzy i doświadczeń oraz nawiązywanie współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
- upowszechnianie skutecznych rozwiązań wspierających rolnictwo i obszary wiejskie (tzw. dobrych praktyk);
- budowanie zdolności i rozwój kompetencji podmiotów zaangażowanych we wdrażanie PS WPR;
- działania i rozwój narzędzi dotyczących monitorowania i oceny wdrażania PS WPR, w tym upowszechniania jej wyników;
- lokalne grupy działania, grupy operacyjne EPI oraz inne inicjatywy terytorialne;
- aktywizowanie i poszukiwanie partnerów do udziału w projektach/wydarzeniach krajowych i międzynarodowych;
- działania informacyjne i promocyjne w zakresie PS WPR zgodnie ze Strategią komunikacji.

W celu lepszego powiązania nauki z praktyką w ramach KSOW+ funkcjonują dwie sieci tematyczne: Sieć na rzecz Innowacji w Rolnictwie i na Obszarach Wiejskich (SIR) oraz sieć gospodarstw demonstracyjnych (SGD). KSOW+ przyczynia się do pozyskiwania i upowszechniania informacji o innowacyjnych rozwiązaniach wprowadzonych do praktyki w rolnictwie i na obszarach wiejskich. KSOW+ wspiera także system wiedzy i innowacji w rolnictwie (AKIS). Wsparcie będzie polegać m.in. na:

- 1) ułatwianiu wymiany wiedzy i nawiązywania kontaktów przez interesariuszy systemu (naukowców, doradców, przedsiębiorców, rolników i inne zainteresowane podmioty);
- 2) zapewnieniu forum do wymiany wiedzy i współpracy, w tym w ramach grup lub sieci tematycznych;
- 3) wsparciu nawiązywania współpracy, przygotowania i realizacji projektów interaktywnych, oraz funkcjonujących grup operacyjnych i ich współpracy;
- 4) promowaniu dobrych praktyk w tworzeniu i wdrażaniu nowych lub innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i obszarach wiejskich;
- 5) podnoszeniu poziomu wiedzy i umiejętności interesariuszy systemu;
- 6) tworzeniu lub utrzymaniu platform/forów wymiany wiedzy i informacji pomiędzy interesariuszami;

7) upowszechnianiu informacji o realizowanych działaniach, innowacyjnych rozwiązaniach.

Funkcjonowanie KSOW+ jest wspierane przez Komitet Sterujący ds. KSOW+, który jest organem opiniodawczo-doradczym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ramach KSOW+ będą mogły być powoływane sieci oraz grupy tematyczne, które będą wspierać funkcjonowanie KSOW+ zgodnie z przypisaną do nich tematyką.

W realizację działań KSOW+, oprócz jednostek wsparcia sieci, będą również zaangażowani jej partnerzy, czyli podmioty aktywnie działające na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

W ramach KSOW+ funkcjonuje portal internetowy (<https://ksowplus.pl>), który jest narzędziem służącym do efektywnego przekazywania informacji i wiedzy na temat rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich w Polsce i w UE oraz budowania sieci kontaktów pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami.

Podstawy prawne i dokumenty strategiczne, na podstawie których opracowano plan działania.

1. Rozporządzenie nr 2021/2115.
2. Plan Strategiczny WPR.
3. Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 412).

3.Cele KSOW +

3.1 Zwiększenie zaangażowania wszystkich zainteresowanych stron we wdrażanie Planu strategicznego WPR oraz, w stosownych przypadkach, w jego opracowywanie.

Włączenie do dyskusji na temat rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich zainteresowanych stron stanowi nieoceniony wkład w projektowanie i wdrażanie PS WPR. Podejście oparte na bezpośredniej aktywności interesariuszy przyczyni się do uwzględnienia rzeczywistych potrzeb interesariuszy w kształtowaniu wspólnej polityki rolnej w sposób odpowiadający na rzeczywiste potrzeby i w formie, która jest najbardziej skuteczna dla podmiotów, na które realizacja PS WPR będzie miała największy wpływ.

Przez „wszystkie zainteresowane strony” należy rozumieć każdego, kogo dotyczy wdrażanie PS WPR i jego skutki. Będą to: mieszkańcy obszarów wiejskich, rolnicy, przedsiębiorstwa, doradcy rolni, przedstawiciele grup interesów (np. organizacje pozarządowe, związki rolnicze, jednostki naukowe) oraz instytucje odpowiedzialne za przygotowanie i realizację PS WPR.

Zwiększenie zaangażowania zainteresowanych stron w opracowywanie PS WPR może mieć miejsce na etapie projektowania, zmiany oraz realizacji PS WPR.

Może się ono dokonywać m.in. przez:

- włączanie interesariuszy w działalność Sieci oraz ułatwianie interakcji między nimi, a więc inicjowanie różnorodnych form współpracy dotyczących projektowania i wdrażania PS WPR;
- informowanie o rozwiązaniach, które okazały się w praktyce najlepsze oraz tworzenie pola do dyskusji na temat koniecznych modyfikacji PS WPR.

Zaangażowanie zainteresowanych stron we wdrażanie PS WPR będzie się odbywać także przez działalność Komitetu sterującego ds. KSOW+, KM PS WPR i jego grupy robocze, uczestnictwo w różnego rodzaju grupach tematycznych, udział w ocenie i ewaluacji PS WPR. Aktywny udział zainteresowanych stron będzie możliwy również dzięki m. in. mediom społecznościowym oraz innym narzędziom internetowym umożliwiającym współpracę,

wymianę wiedzy i doświadczeń na poziomie regionalnym i krajowym o tematyce dotyczącej PS WPR.

Realizacja tego celu ma służyć:

- współpracy np. przez spotkania w ramach KSOW+, również pomiędzy administracją odpowiedzialną za zarządzanie i wdrażanie PS WPR a podmiotami zainteresowanymi pozyskaniem środków PS WPR;
- budowaniu zaufania, zwiększeniu świadomości i poczucia sprawczości u zainteresowanych stron;
- współpracy np. z organizacjami rolników, LGD, stowarzyszeniami, wiejskimi organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi i naukowymi, instytutami badawczymi, klastrami biznesowymi itp.;
- określaniu możliwości pozwalających na osiągnięcie zakładanych wyników realizacji PS WPR.

Realizacja tego celu umożliwi zwiększenie roli zainteresowanych stron w procesie podejmowania decyzji związanych z przygotowaniem i wdrażaniem PS WPR.

Realizacja celu powinna przede wszystkim sprzyjać uzyskaniu jak najlepszych wyników w zakresie realizacji PS WPR, ale również oddziaływać na ożywienie życia społecznego i gospodarczego na obszarach wiejskich, poprawiając tym samym jego jakość.

3.2. Wspieranie organów administracji państwa członkowskiego w realizacji Planu strategicznego WPR oraz przejściu na model oparty na realizacji celów.

Cel będzie realizowany przez działania zapewniające praktyczne wsparcie instytucji zaangażowanych w przygotowanie zmian, zarządzanie i wdrażanie PS WPR w zakresie wzmocnienia zdolności administracyjnych niezbędnych do skutecznego zarządzania i wdrażania interwencji PS WPR, w szczególności w zakresie m.in.: przygotowania, administrowania, wdrażania, koordynacji, monitorowania, ewaluacji, komunikacji oraz kontroli i audytu. Elementem realizacji tego celu będzie również wymiana i upowszechnianie wiedzy i doświadczeń w zakresie stosowania modelu zarządzania przez cele.

Wsparcie będzie polegać na:

- przekazywaniu wiedzy personelowi instytucji administracji publicznej zaangażowanemu w przygotowanie, zarządzanie i wdrażanie PS WPR;
- podnoszeniu kompetencji personelu instytucji administracji publicznej, który jest zaangażowany w przygotowanie, zarządzanie i wdrażanie PS WPR, w szczególności kompetencji w zakresie monitorowania osiągnięcia wskaźników oraz stopnia realizacji celów;
- wymianie wiedzy i doświadczeń np. z innymi instytucjami, grupami roboczymi, sieciami tematycznymi, ekspertami czy innymi państwami członkowskimi UE w zakresie kluczowych obszarów dla efektywnego wdrażania PS WPR (np. uproszczeń, kwestii środowiskowych, monitorowania wskaźników).

Przydatne do osiągnięcia tego celu będą także wyniki realizacji PS WPR, a więc dane o stanie wdrażania poszczególnych interwencji PS WPR pochodzące z monitoringu, ewaluacji i analiz. Dane te przyczynią się zarówno do poprawy bieżącego wdrażania, jak i właściwego ukierunkowania na przyszłość.

Realizacja celu będzie mieć wpływ na wzmocnienie zdolności organów administracji publicznej w zakresie skutecznego zarządzania i wdrażania PS WPR, a także w większym stopniu ukierunkuje ich działalność na osiągnięcie celów PS WPR.

3.3. Przyczynienie się do podniesienia jakości działań służących wdrażaniu Planu strategicznego WPR.

Realizacja celu ma doprowadzić do poprawy jakości i efektywności wdrażania PS WPR, skuteczności w dotarciu do grup docelowych oraz trafności w identyfikowaniu potrzeb w kontekście realizacji celów poszczególnych interwencji PS WPR. Cel ten może być również realizowany przez proponowanie rozwiązań proceduralnych dot. wdrażania interwencji.

Podniesienie poziomu jakości procesu wdrażania interwencji oraz poziomu osiągnięcia zakładanych wyników będzie możliwe przez działania podejmowane na podstawie zgromadzonych danych i wniosków płynących z ich analizy dotyczących jakości przygotowanych i składanych wniosków dotyczących poszczególnych interwencji PS WPR, zebranych w wyniku własnych doświadczeń, analiz, badań oraz sporządzonych przez firmy badawczo-ewaluacyjne z rynku.

Poprawa jakości wdrażania PS WPR będzie mogła być osiągnięta również m.in. przez:

- tworzenie lepszych warunków wdrażania PS WPR np. przez proste i przejrzyste procedury, wytyczne i instrukcje, formułowanie propozycji uproszczeń i zmniejszenia obciążeń biurokratycznych;
- wymianę wiedzy i doświadczeń pomiędzy beneficjentami oraz środowiskiem rolniczym a instytucją zarządzającą, agencją płatniczą i podmiotami wdrażającymi nt. tego, co działa skutecznie, a co należy poprawić;
- działania podejmowane na podstawie wniosków płynących z analizy potrzeb i zaproponowanych rozwiązań tych potrzeb;
- pokonywanie trudności przez dostosowanie działań tam gdzie okaże się to konieczne oraz wpłynie na poprawę jakości i skuteczności realizacji PS WPR w fazie bieżącej realizacji oraz w przyszłej perspektywie;
- wymianę wiedzy i doświadczeń oraz wzajemne uczenie się podmiotów wdrażających przez dialog angażujący ekspertów.

Efektem realizacji celu będzie podniesienie poziomu jakości wdrażania przez dobór działań, które najlepiej przyczynią się do realizacji celów PS WPR.

3.4. Informowanie ogółu społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o WPR i możliwościach finansowania.

KSOW+ jest narzędziem, które zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym wspomaga realizację działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie PS WPR. Głównym zadaniem KSOW+ w ww. kontekście jest upowszechnianie wiedzy i informacji nt. wsparcia proponowanego w ramach PS WPR, warunków jego uzyskania oraz wizualizacji realizowanych operacji.

Cel będzie realizowany w sposób opisany w Strategii komunikacji, której głównym zadaniem jest zapewnienie pewnej, aktualnej i przejrzystej informacji nt. wsparcia proponowanego w ramach PS WPR oraz zasad wizualizacji (zgodnie z opracowaną Księgą wizualizacji). Strategia komunikacji zawierać będzie m.in. zakres działań informacyjnych i promocyjnych,

zdefiniowaną grupę docelową, narzędzia komunikacji oraz wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację ww. Strategii.

Aby działania informacyjne i promocyjne były skuteczne muszą być jak najbardziej dopasowane do potrzeb poszczególnych grup docelowych. Nadrzędną zasadą stosowaną w realizacji ww. działań w perspektywie finansowej 2023-2027 jest maksymalne upraszczanie języka przekazu.

Strategia Komunikacji obejmuje:

- ✓ informowanie o możliwościach finansowania z PS WPR;
- ✓ podnoszenie świadomości ogółu społeczeństwa o roli, wartości i korzyści płynących ze wsparcia Unii Europejskiej dla rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich;
- ✓ zapewnienie odpowiedniej wizualizacji PS WPR;
- ✓ informowanie o nowym okresie programowania.

Realizacja tego celu doprowadzi do zdobycia wiedzy i wzrostu świadomości nt. WPR i możliwościach wsparcia w ramach PS WPR, w tym o zasadach dostępu do środków finansowych i zasadach finansowania, a także o zasadach wspierania przez Unię Europejską rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich.

3.5. Sprzyjanie innowacyjności w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich, wspieranie wzajemnego uczenia się i włączenie wszystkich zainteresowanych stron w procesy wymiany i rozwijania wiedzy oraz wspieranie interakcji między takimi stronami.

Cel ukierunkowany jest na wspieranie innowacyjności, współpracy i wymiany wiedzy w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym mających pozytywny wpływ na środowisko i klimat.

Cel ten zostanie osiągnięty dzięki działaniom podejmowanym przez wszystkie zainteresowane strony, zwłaszcza przedstawicieli nauki i praktyki rolniczej, jednostki naukowe i doradcze realizujące innowacje, lokalne grupy działania, w szczególności w ramach SIR i SGD, oraz przez udział w projektach międzynarodowych czy utrzymywanie platform wymiany wiedzy.

Przez innowacyjność należy rozumieć nowe lub znacznie udoskonalone rozwiązania, lub rozwiązania już istniejące, zaadaptowane do warunków lokalnych.

KSOW+ przez swoje działania umożliwi:

- ✓ wymianę wiedzy, nawiązywanie kontaktów i współpracy pomiędzy wszystkimi partnerami systemu AKIS oraz innymi zainteresowanymi podmiotami;
- ✓ promowanie dobrych praktyk w tworzeniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- ✓ podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności interesariuszy systemu AKIS;
- ✓ tworzenie lub utrzymanie platform/forów wymiany wiedzy i informacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami;
- ✓ upowszechnianie informacji o realizowanych działaniach i innowacyjnych rozwiązaniach.

Realizacja tego celu doprowadzi do lepszej współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w procesy wymiany wiedzy, dobrych praktyk i innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym dzięki wykorzystaniu w większym stopniu praktycznych form szkoleniowych, zwiększenia udziału interesariuszy we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz szerszego dostępu do informacji o innowacyjnych rozwiązaniach i dobrych praktykach. Realizacja tego celu będzie przyczyniać się również do wzmocnienia systemu wymiany wiedzy i innowacji w rolnictwie (AKIS).

3.6. Przyczynianie się do rozwijania zdolności i prowadzenia działań w zakresie monitorowania i oceny.

Cel ten będzie realizowany przez działania zmierzające do poprawy zdolności monitorowania i oceny. Uzyskanie kompletnych i wiarygodnych danych o wynikach realizacji PS WPR, pochodzących z monitoringu i oceny tej realizacji, ułatwi prawidłowe zarządzanie realizacją PS WPR i wydatkowaniem jego środków, wpłynie na wzrost poziomu wydatkowania tych środków, poprawę jakości wdrażanych interwencji PS WPR oraz osiągnięcie założonych celów WPR.

Realizacja celu będzie się odbywać w szczególności przez wspieranie procesu monitorowania i ewaluacji wdrażania polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, szczególnie w zakresie

PS WPR. Interpretacja wyników realizacji PS WPR będzie się opierać na identyfikowaniu przyczyn sukcesów, najlepszych praktyk oraz wyzwań i napotkanych trudności. Wyciągnięcie wniosków z tych wyników pozwoli na dostosowanie działań tam gdzie okaże się to konieczne oraz wpłynie na poprawę jakości i skuteczności realizacji PS WPR w fazie bieżącej realizacji oraz w przyszłej perspektywie finansowej.

Realizacja celu doprowadzi do rozwoju umiejętności przede wszystkim instytucji odpowiedzialnych za tworzenie i realizację PS WPR, których zadaniem jest bieżące monitorowanie realizacji PS WPR, a także dokonywanie okresowej oceny stanu i jakości jego realizacji.

Efektem realizacji tego celu będzie:

- ✓ wzrost efektywności i umiejętności dostarczania użytecznych informacji wszystkim zainteresowanym stronom;
- ✓ poprawa systemów zarządzania (w tym monitorowania i oceny);
- ✓ szybsza reakcja na zidentyfikowane problemy;
- ✓ określenia najskuteczniejszych sposobów osiągnięcia wyznaczonych celów dla interwencji PS WPR.

3.7. Rozpowszechnianie rezultatów Planu strategicznego WPR

Cel ma służyć upowszechnianiu informacji na temat wyników realizacji PS WPR, prezentowaniu efektów wdrażania PS WPR z możliwością wykorzystania przykładów konkretnych operacji i dobrych praktyk w obszarze danej interwencji, a także zapoznaniu wszystkich interesariuszy/odbiorców działań informacyjnych i promocyjnych z wynikami realizacji PS WPR.

Wyniki będą pochodziły z monitoringu, ewaluacji i analiz stanu i jakości operacji realizowanych w ramach interwencji PS WPR. Obowiązek rozpowszechniania takich wyników spoczywa na instytucjach odpowiedzialnych za tworzenie i realizację PS WPR, które prowadzą monitoring, przeprowadzają ewaluacje czy analizy dotyczące realizacji PS WPR, we współpracy z jednostkami wsparcia Sieci. Odbiorcami tych danych będzie ogół społeczeństwa, rolnicy i „otoczenie rolnicze”, mieszkańcy obszarów wiejskich, organizacje

pozarządowe, doradztwo rolne, jednostki naukowe, a także Komisja Europejska i inne instytucje zainteresowane rezultatami wdrażania interwencji PS WPR.

W celu zapewnienia dostępu do aktualnych informacji, wyniki powinny być przekazywane cyklicznie. Rozpowszechnianie wyników realizacji PS WPR może się odbywać przy wykorzystaniu dowolnych narzędzi przekazu, które zapewnią osiągnięcie celu, jednak z uwzględnieniem rodzaju odbiorców – inne narzędzia dotarcia do opinii publicznej, inne związane z wypełnieniem obowiązku informacyjnego względem uprawnionych organów i instytucji.

Efektom zaprezentowania na zewnątrz osiągnięć i zasadności wykorzystania środków w ramach PS WPR będzie przede wszystkim zwiększenie przejrzystości wdrażanych interwencji PS WPR.

4. Działania KSOW+

4.1. Działanie 1: Gromadzenie, analiza i upowszechnianie informacji na temat działań i dobrych praktyk wdrażanych lub wspieranych w ramach PS WPR.

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR: *Gromadzenie, analiza i upowszechnianie informacji na temat działań i dobrych praktyk wdrażanych lub wspieranych w ramach Planu strategicznego WPR, a także przeprowadzenie analiz na temat zmian sytuacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, mających znaczenie dla celów szczegółowych określonych w art. 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia o planach strategicznych.*

Działanie składa się z dwóch części.

Pierwsza to identyfikacja, analiza, gromadzenie i rozpowszechnianie informacji o szeroko rozumianych dobrych praktykach, które oznaczają nie tylko przykłady ciekawych projektów zrealizowanych w ramach interwencji PS WPR, będących skutecznymi rozwiązaniami wspierającymi rolnictwo i obszary wiejskie, ale również innowacyjnych rozwiązań, które mogą być wykorzystywane w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich. Przez dobre praktyki należy również rozumieć przykłady projektów prośrodowiskowych i proklimatycznych. Dobre praktyki to przykłady przedsięwzięć, inicjatyw i rozwiązań finansowanych z PS WPR lub też które mogą uzyskać współfinansowanie z PS WPR, które mogą stać się inspiracją dla rolników, przedsiębiorców rolnych oraz mieszkańców wsi i małych miast do podjęcia działań w kierunku wypracowania i realizacji własnych pomysłów.

Ta część tego działania ma służyć upowszechnianiu wśród potencjalnych beneficjentów i beneficjentów PS WPR skutecznych rozwiązań wspierających rolnictwo i obszary wiejskie. Dzięki temu działaniu rolnicy oraz mieszkańcy obszarów wiejskich będą mogli zapoznać się z pomysłami, które zostały zrealizowane oraz efektami wdrożonych już rozwiązań. Działanie powinno także inspirować i zachęcać do stosowania tych rozwiązań, jako rozwiązań sprawdzonych w praktyce.

Rozpowszechnianie dobrych praktyk może się odbywać przy wykorzystaniu dowolnych narzędzi przekazu, w szczególności takich jak: filmy, publikacje, internet, w tym media społecznościowe, konkursy, spotkania i konferencje, wyjazdy studyjne, które zapewnią dotarcie do właściwej grupy docelowej. Przy czym narzędzia te muszą, uwzględniać specyfikę

odbiorców, do których adresowane są poszczególne przedsięwzięcia oraz efektywność przekazu.

Druga część działania dotyczy zbierania informacji, organizowania badań i przeprowadzania analiz na temat zmian sytuacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, upowszechniania wyników badań, analiz lub ekspertyz, które mają wspierać realizację następujących celów PS WPR:

- 1) wspieranie godziwych dochodów gospodarstw i odporności sektora rolnictwa w całej Unii w celu zwiększenia długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego oraz różnorodności w rolnictwie, a także zapewnienia zrównoważoności ekonomicznej produkcji rolnej w Unii;
- 2) zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację;
- 3) poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości;
- 4) przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, w tym przez redukcję emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie sekwestracji węgla, a także promowanie zrównoważonej energii;
- 5) wspieranie zrównoważonego rozwoju zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba i powietrze, i wydajnego gospodarowania nimi, w tym przez ograniczanie uzależnienia od środków chemicznych;
- 6) przyczynianie się do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej i odwrócenia tego procesu, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu;
- 7) przyciąganie i utrzymanie młodych rolników i nowych rolników oraz ułatwianie rozwoju zrównoważonej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich;
- 8) promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa;
- 9) poprawa reagowania rolnictwa Unii na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym w zakresie żywności wysokiej jakości, bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i

produkowanej w zrównoważony sposób, w zakresie zmniejszenia marnowania żywności, zwiększenia dobrostanu zwierząt i zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe;

- 10) modernizacja rolnictwa i obszarów wiejskich przez sprzyjanie rozwojowi wiedzy, innowacji i cyfryzacji oraz ich upowszechnianie w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcanie rolników do ich wykorzystywania, przez ułatwienie dostępu do badań, innowacji, wymiany wiedzy i szkoleń.

Analizy mają służyć głównie instytucji zarządzającej, instytucjom wdrażającym oraz innym podmiotom i grupom interesariuszy (np. członkom KM PS WPR) mającym wpływ na dalszy rozwój PS WPR. Powinny ułatwiać dostosowywanie zarówno samego PS WPR (w tym głównie zaprojektowanych w nim interwencji), jak i zastosowanych w jego realizacji rozwiązań i narzędzi, do bieżących zmian i potrzeb w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Wyniki badań, analiz i ekspertyz będą upowszechniane przede wszystkim na portalu KSOW+, stronach internetowych jednostek wsparcia Sieci, w mediach społecznościowych, w publikacjach, prasie branżowej i na różnorodnych konferencjach i spotkaniach.

4.2. Działanie 2: Rozwijanie kompetencji administracji i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie planów strategicznych WPR.

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR: *Przyczynianie się do zbudowania zdolności administracji państwa członkowskiego i innych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Planu strategicznego WPR, w tym w zakresie procesów monitorowania i ewaluacji.*

Działanie ma służyć rozwijaniu kompetencji przedstawicieli instytucji uczestniczących w przygotowaniu, zarządzaniu, wdrażaniu, monitorowaniu, ewaluacji oraz promocji PS WPR. Działanie ma za zadanie wspierać podnoszenie kwalifikacji oraz rozszerzanie wiedzy istotnej z punktu widzenia wdrażania PS WPR. Działanie służy również upowszechnianiu, wymianie doświadczeń i wiedzy dotyczącej efektywnego wdrażania PS WPR i procesów z nim powiązanych (w tym w zakresie wdrażania uproszczeń i usuwania barier administracyjnych), uwzględniając w tym wymianę wiedzy i doświadczeń z innymi państwami członkowskimi UE. Sieć będzie wspomagać rozwój narzędzi wspierających monitorowanie i ocenę wdrażania PS WPR, metod badawczych w tym zakresie oraz współpracy jednostek wsparcia Sieci z

instytutami i podmiotami badawczymi w obszarze badań i ewaluacji. W ramach sieci będą podejmowane przedsięwzięcia (np. szkolenia, seminaria, spotkania tematyczne) na rzecz budowania zdolności i rozwoju kompetencji podmiotów zaangażowanych w monitoring i ocenę wdrażania Planu. Sieć będzie również finansować zamawiane analizy i ekspertyzy dot. postępów we wdrażaniu Planu. Przez narzędzia i metody komunikacji Sieci, KSOW+ umożliwi również upowszechnienie wyników monitoringu i ewaluacji (np. upowszechnienie odpowiednich informacji na stronach internetowych, w mediach czy podczas organizacji wydarzeń tematycznych).

Działanie, obejmuje również opracowywanie ekspertyz, studiów i analiz, zorientowanych na wsparcie procesu zarządzania i wdrażania PS WPR (w tym w zakresie monitorowania wskaźników i oceny wdrażania PS WPR).

4.3. Działanie 3: Wymiana doświadczeń i wzajemne uczenie się zainteresowanych stron.

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR: *tworzenie platform, organizacji forów i wydarzeń ułatwiających wymianę doświadczeń między zainteresowanymi stronami oraz wzajemne uczenie się, w tym, możliwość wymiany z sieciami w państwach trzecich.*

Działanie to ma wspierać wymianę wiedzy i doświadczeń pomiędzy zainteresowanymi stronami, czyli beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami WPR oraz podmiotami i instytucjami działającymi na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Ma wzmacniać tworzenie sieci współpracy, relacje osób i podmiotów zainteresowanych rozwojem rolnictwa i poprawą jakości życia mieszkańców wsi i małych miast.

Narzędziami realizacji działania są debaty i wymiany myśli, wzajemne uczenie się przez podmioty o różnych doświadczeniach i różnych perspektywach widzenia m.in. kwestii: gospodarstw rolnych, sektora przetwórstwa, bezpieczeństwa żywnościowego, środowiska, klimatu i bioróżnorodności, wzmacniania struktury społeczno-ekonomicznej obszarów wiejskich. Istotą działania jest sieciowanie, czyli współpraca, budowanie sieci kontaktów i relacji, tworzenie podwalin pod wspólne działania na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce, co ułatwi wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się w szczególności

pomiędzy jednostkami doradztwa rolniczego, instytucjami badawczymi i innymi jednostkami naukowymi, szkołami rolniczymi oraz środowiskiem rolniczym.

Działanie to może być realizowane przy wykorzystaniu wszelkich form i narzędzi, które ułatwią nawiązywanie kontaktów, wymianę informacji, wspólną pracę i rozmowy, dostosowanych do możliwości i potrzeb odbiorców. Mogą to być działania realizowane zarówno on-line, jak i stacjonarnie, w postaci np. spotkań, konferencji, szkoleń, wizyt studyjnych, jak również utrzymywania platform i forów wymiany wiedzy, prowadzenia badań i analiz i upowszechnianie ich wyników oraz opracowywania publikacji.

W ramach tego działania będzie również mogła być wspierana współpraca oraz wymiana wiedzy i doświadczeń z sieciami państw członkowskich UE i państw trzecich.

4.4. Działanie 4: Wspieranie współpracy i budowania sieci kontaktów grup operacyjnych EPI i LGD lub podobnych struktur

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR:

- *Gromadzenie informacji i ułatwianie ich upowszechniania, a także tworzenie sieci kontaktów w ramach finansowanych struktur i projektów, takich jak LGD i grupy operacyjne EPI, a także równoważnych im struktur i projektów;*
- *Wsparcie projektów współpracy między grupami operacyjnymi EPI, LGD lub podobnymi lokalnymi strukturami na rzecz rozwoju, w tym współpracy międzynarodowej;*

Celem działania jest ułatwianie nawiązywania kontaktów pomiędzy poszczególnymi grupami operacyjnymi EPI, poszczególnymi lokalnymi grupami działania lub podobnymi lokalnymi strukturami. Działanie ma służyć poszukiwaniu partnerów krajowych i zagranicznych do współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej, a także budowaniu relacji i sieci kontaktów osób i podmiotów wspierających działalność grup operacyjnych EPI, LGD lub podobnych lokalnych struktur.

Celem działania jest także aktywizowanie do nawiązywania współpracy, również na poziomie międzynarodowym, między innymi pomiędzy:

- lokalnymi grupami działania - co ma służyć wsparciu grup w wymianie doświadczeń a także podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności, które są niezbędne do realizacji ich zadań w szczególności związanych z lokalnymi strategiami rozwoju (Isr);
- lokalnymi grupami działania a mieszkańcami obszarów wiejskich, społecznością lokalną w zakresie wdrażania Isr;
- lokalnymi grupami działania a podmiotami działającymi na obszarze Isr lub podmiotami z obszaru innej Isr celem realizacji projektów w partnerstwie;
- grupami operacyjnymi EPI - co ma służyć wymianie wiedzy, doświadczeń lub realizacji wspólnych projektów;
- grupami operacyjnymi EPI a potencjalnymi odbiorcami opracowanych przez nie rozwiązań;
- grupami operacyjnymi EPI a podmiotami wspierającymi/zainteresowanymi dalszym rozwojem wypracowanych innowacyjnych rozwiązań;
- grupami operacyjnymi EPI a innymi partnerami zainteresowanymi realizacją projektów wielosektorowych (partnerskich) lub wymianą doświadczeń (np. sieci tematyczne Horyzont 2020 i Horyzont Europa, huby, partnerstwa, lighthouses).

W ramach działania podejmowane będą przedsięwzięcia mające na celu gromadzenie i upowszechnianie informacji o lokalnych grupach działania, grupach operacyjnych EPI, a także o projektach przez nie realizowanych. Prowadzona będzie baza lokalnych grup działania i grup operacyjnych EPI.

W ramach działania wspierane będzie przekazywanie informacji oraz doskonalenie umiejętności członków lokalnych grup działania i grup operacyjnych EPI.

Działanie dotyczy udziału w spotkaniach i inicjatywach europejskich dotyczących podejścia LEADER oraz EPI, a także tych organizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Realizowane działania mogą obejmować wszelkie formy wspierające współpracę, sieciowanie i upowszechnianie informacji m.in. szkolenia, spotkania, konferencje i seminaria, wizyty studyjne, badania, ekspertyzy i analizy, publikacje, filmy, tworzenie baz danych.

KSOW + w ramach tego działania będzie aktywnie wspierać lokalne grupy działania oraz inne inicjatywy terytorialne. Wsparcie to ma na celu aktywowanie współpracy pomiędzy LGD a

innymi inicjatywami i polegać będzie min. na organizacji spotkań LGD w celu wymiany wiedzy i doświadczeń, organizacji szkoleń dla LGD w celu podnoszenia ich wiedzy i umiejętności, jak również organizację spotkań grupy tematycznej ds. LEADER i prowadzenie bazy danych LGD na portalu KSOW+. Wspierane będą narzędzia wymiany wiedzy i informacji o inicjatywach terytorialnych, jak również promowane będą dobre praktyki w zakresie projektów zrealizowanych w ramach LEADER i inicjatyw terytorialnych. W ramach swoich zadań, Sieć zapewnić będzie również uczestnictwo przedstawicieli LGD w spotkaniach europejskich dotyczących LEADER (ELARD, LINC itp.) w celu podnoszenia świadomości korzyści ze współpracy międzynarodowej.

Wsparcie grup operacyjnych EPI będzie się odbywało w szczególności przez:

- nawiązywanie kontaktów podczas organizacji wydarzeń sieciujących dedykowanych grupom operacyjnym, na których będą miały one możliwość zaprezentowania swoich projektów i ich rezultatów, wymiany zdobytych doświadczeń, a przede wszystkim nawiązania kontaktów z podmiotami działającymi w podobnym obszarze tematycznym, w tym na poziomie międzynarodowym;
- sieciowanie i kojarzenie grup operacyjnych EPI i ich projektów z potencjalnymi odbiorcami rezultatów tych projektów np. z wykorzystaniem takich narzędzi jak spotkania, konferencje, seminaria, warsztaty oraz inne wydarzenia poświęcone konkretnej tematyce.

4.5. Działanie 5: Rozwijanie powiązań z innymi strategiami lub sieciami kontaktów finansowanymi przez Unię.

Długoterminowa wizja rozwoju obszarów wiejskich do 2040 r. wskazuje, że zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, jako miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców, wymaga udziału środków i polityk komplementarnych wobec WPR, w szczególności polityki spójności oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Ze środków spoza WPR planuje się finansować na obszarach wiejskich szereg inwestycji związanych m.in. z rozwojem sektora rolno-spożywczego i krótkich łańcuchów dostaw, infrastruktury na obszarach wiejskich, rozwoju małej retencji i gospodarowania wodą. Ponadto duży nacisk w środkach spoza WPR kładzie się na rozwój innowacji i cyfryzacji.

Działanie ma wspierać budowanie powiązań pomiędzy WPR a innymi strategiami, programami i sieciami kontaktów finansowanymi przez Unię Europejską, które mają znaczenie dla rozwoju rolnictwa i poprawy jakości życia mieszkańców wsi i małych miast.

Realizacja działania sprzyja nawiązywaniu kontaktów oraz wymianie wiedzy i doświadczeń pomiędzy interesariuszami strategii (programów), które mają lub mogą mieć wpływ na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

Realizacja działania może obejmować m.in. rozwijanie i utrzymanie kontaktów przedstawicieli sieci KSOW+ z przedstawicielami podmiotów odpowiedzialnych za inne źródła finansowania, a także wzajemny udział w organizowanych wydarzeniach.

W ramach działania możliwe jest również wspieranie współpracy z analogicznymi sieciami na poziomie międzynarodowym, w tym również udziału w programach/projektach międzynarodowych.

4.6. Działanie 6: Wkład w dalszy rozwój WPR.

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR: *Przyczynianie się do dalszego rozwoju WPR i przygotowywania Planu strategicznego WPR na kolejny okres wdrażania.*

Działanie służy dwóm celom:

- 1) przygotowaniu PS WPR na nowy okres programowania 2028-2035;
- 2) rozwojowi WPR i jej przyszłości.

Cele będą realizowane przez wymianę doświadczeń, praktyk i wiedzy między osobami, organizacjami i instytucjami zaangażowanymi w rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich. Posłużą temu przedsięwzięcia mające na celu ocenę postępów w osiąganiu założonych celów i wskaźników, analizy, audyty i badania, na podstawie których można wyciągnąć wnioski odnośnie do jakości i stanu wdrażania PS WPR.

W ramach działania mieszczą się także wszelkie inicjatywy, spotkania i konsultacje z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami WPR, które będą stanowiły oddolny głos w dyskusji o rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Przez narzędzia i metody komunikacji sieci, działanie umożliwia również rozpowszechnienie wyników monitoringu i ewaluacji PS WPR wszystkim zainteresowanym stronom.

Działanie ma służyć również wsparciu instytucji zaangażowanych w przygotowanie PS WPR na kolejny okres programowania przez realizację przedsięwzięć niezbędnych do jego opracowania, w szczególności przeprowadzenia analiz, konsultacji, badań, sporządzenia ekspertyz itp.

4.7. Działanie 7: Udział w działaniach europejskiej sieci WPR.

Pełna nazwa działania zgodnie z PS WPR - uczestnictwo w działaniach europejskiej sieci WPR i wnoszenie wkładu w jej działalność.

Przez współpracę z europejską siecią WPR oraz sieciami państw członkowskich działanie ma wspierać kreowanie polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na poziomie europejskim oraz upowszechnianie wypracowanych rozwiązań i dobrych praktyk.

Europejska Sieć ds. Wspólnej Polityki Rolnej umożliwia wymianę informacji w dziedzinie praktycznego funkcjonowania oraz sposobów usprawniania polityki, programów, projektów i innych inicjatyw związanych z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich. Stanowi platformę wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk dotyczących wdrażania WPR w poszczególnych państwach członkowskich. Do głównych interesariuszy Europejskiej Sieci WPR należy zaliczyć krajowe sieci obszarów wiejskich, instytucje zarządzające, agencje płatnicze, lokalne grupy działania, grupy operacyjne EPI, jednostki naukowe i inne organizacje zainteresowane rozwojem obszarów wiejskich w perspektywie unijnej.

Działanie pozwoli z jednej strony na zaprezentowanie państwu członkowskim polskiego punktu widzenia na sprawy rolnictwa i obszarów wiejskich, z drugiej umożliwi spojrzenie na sprawy rolnictwa i obszarów wiejskich z perspektywy europejskiej i poszczególnych państw członkowskich.

W działaniu mieści się rozpowszechnianie dobrych praktyk i doświadczeń dotyczących wdrażania WPR w Polsce, a także korzystania z doświadczeń i przykładów projektów realizowanych w innych krajach. Europejska Sieć promuje obecnie działania mające na celu wspieranie odpornego sektora rolniczego, poprawę środowiska i klimatu oraz wzmocnienie społeczności na obszarach wiejskich, w tym LEADER.

Działanie ma służyć budowaniu relacji i współpracy z przedstawicielami krajowych sieci innych państw członkowskich UE m.in.: przez bezpośrednie kontakty, udział jednostek

wdrażających, jak i partnerów Sieci, w wydarzeniach na poziomie europejskim, w tym udział przedstawicieli jednostek naukowych i krajowych ekspertów w forach powoływanych w ramach europejskiej sieci WPR, takich jak grupy fokusowe i tematyczne, grupy robocze SCAR czy sieci tematyczne. W ramach tego działania może być wspierana realizacja zadań związanych z udziałem przedstawicieli Polski w pracach organów Europejskiej Sieci WPR.

4.8. Działanie 8: Informacja i promocja Planu Strategicznego WPR.

Pełna nazwa zgodnie z PS WPR: *Realizacja działań informacyjno-promocyjnych zgodnie ze Strategią Komunikacji PS WPR na lata 2023-2027.*

W ramach KSOW+ realizowane będą działania informacyjno-promocyjne zgodnie ze Strategią Komunikacji opracowaną przez IZ, określającą m.in. działania informacyjno-promocyjne dotyczące PS WPR. Celem Strategii Komunikacji będzie m.in. zapewnienie rozpowszechniania informacji o Planie Strategicznym WPR, przez informowanie potencjalnych beneficjentów oraz wszystkich zainteresowanych podmiotów o możliwościach oferowanych przez Plan Strategiczny WPR i zasadach uzyskania dostępu do finansowania w ramach Planu, a także przez informowanie beneficjentów i ogółu społeczeństwa o wspieraniu przez Unię Europejską rolnictwa oraz rozwoju obszarów wiejskich za pomocą Planu Strategicznego WPR.

Dokument ten (oraz jego zmiany) będzie przygotowany przez instytucję zarządzającą w oparciu o unijne przepisy szczegółowe dotyczące stosowania wymogów w zakresie informacji, promocji oraz właściwej identyfikacji wizualnej operacji - we współpracy z jednostkami wsparcia sieci.

Strategia Komunikacji określać będzie w szczególności:

- ✓ cele, działania i grupy docelowe podejmowanych działań;
- ✓ instytucje zaangażowane w działania informacyjne i promocyjne;
- ✓ zasady prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych;
- ✓ kanały i narzędzia komunikacji;
- ✓ źródło finansowania;
- ✓ budżet przewidziany na cały okres programowania 2023-2027;

- ✓ udział Komisji Europejskiej, jak również współpracę z instytucjami realizującymi Strategię Komunikacji dla innych programów oraz instrumentów UE w zakresie realizacji działań informacyjnych i promocyjnych.

Kanałami, przez które będą realizowane działania informacyjne i promocyjne będą w szczególności:

- ✓ punkty informacyjne;
- ✓ media tradycyjne o szerokim zasięgu np.: telewizja, radio, prasa, Internet;
- ✓ media społecznościowe: kanały własne oraz kampanie na kanałach płatnych;
- ✓ wydarzenia informacyjne i promocyjne;
- ✓ reklama zewnętrzna;
- ✓ publikacje i materiały audio-video;
- ✓ portal KSOW+.

Obowiązki informacyjne beneficjenta Planu Strategicznego WPR, w tym dot. właściwej identyfikacji wizualnej realizowanej operacji (w szczególności przez oznaczanie miejsca realizacji operacji oraz stosowanie odpowiednich logotypów) zostaną określone w Księdze wizualizacji Planu Strategicznego WPR przygotowanej przez instytucję zarządzającą.

Efektem realizacji Strategii Komunikacji będzie zapewnienie rozpowszechniania informacji o PS WPR przez informowanie ogółu społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o możliwościach oferowanych przez PS WPR, w tym o dostępie do środków i zasadach finansowania. Efektem realizacji ww. Strategii będzie również zapewnienie właściwej wizualizacji operacji współfinansowanych z PS WPR.

5. Struktura instytucjonalna KSOW+ i zadania jednostek ją tworzących.

1. Strukturę instytucjonalną KSOW+ tworzą:

- 1) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi jako instytucja zarządzająca;
- 2) CDR jako jednostka centralna;
- 3) samorządy województw i wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego jako jednostki regionalne;
- 4) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – jako jednostka realizująca zadania informacyjno-promocyjne.

2. Zadania jednostek tworzących strukturę instytucjonalną KSOW+.

2.1. Instytucja zarządzająca.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wykonuje zadania instytucji zarządzającej przy pomocy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

2.1.1. Instytucja zarządzająca zapewnia funkcjonowanie KSOW+, a w szczególności:

- 1) przygotowuje we współpracy z jednostkami tworzącymi strukturę instytucjonalną KSOW+ Plan działania i Strategię komunikacji oraz ich zmiany;
- 2) wydaje wytyczne dla JC, JR i ARiMR dotyczące funkcjonowania KSOW+;
- 3) akceptuje plan operacyjny oraz instrukcję zgłaszania operacji do planu operacyjnego;
- 4) opiniuje roczne sprawozdania z działalności Sieci;
- 5) realizuje operacje w ramach planu operacyjnego;
- 6) identyfikuje dobre praktyki wspierające rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich i upowszechnia ich przykłady, które przekazuje JC;
- 7) stwarza partnerom KSOW+ możliwości włączenia się w funkcjonowanie Sieci;
- 8) może przeprowadzać kontrole JC, JR i ARiMR w zakresie funkcjonowania KSOW+ pod względem zgodności z postanowieniami Planu, przepisami prawa powszechnie obowiązującego, wytycznymi IZ, planem działania oraz Strategią komunikacji;

- 9) może żądać przedstawienia przez JC, JR i ARiMR informacji w zakresie funkcjonowania KSOW+ i udostępniania dokumentów w tym zakresie;
- 10) proponuje kierunki tematyczne operacji, które będą realizowane w ramach planu operacyjnego, które przekazuje do JC.

2.1.2. Wytyczne wiążą podmioty, do których są skierowane i nie mogą dotyczyć rozstrzygnięcia co do istoty sprawy indywidualnej.

Wytyczne mogą dotyczyć:

- 1) warunków jakie muszą spełniać lub kryteriów oceny potencjału partnerów KSOW+, którzy mieliby uczestniczyć w realizacji operacji;
- 2) sposobu rozliczania operacji realizowanej z udziałem partnera KSOW+;
- 3) innych kwestii związanych z funkcjonowaniem KSOW+.

2.1.3. Do kontroli stosuje się odpowiednio przepisy o kontroli w administracji rządowej określające zasady i tryb przeprowadzania kontroli.

2.1.4. Instytucja Zarządzająca realizuje zadania polegające na wymianie lub upowszechnianiu wiedzy, informacji lub doświadczeń dotyczących wszystkich obszarów tematycznych związanych z wdrażaniem Planu Strategicznego WPR. Nie wszystkie obszary tematyczne dotyczące interwencji PS WPR są realizowane przez Instytucję Zarządzającą w każdym roku, ponieważ ich realizacja wynika z kierunków tematycznych zaproponowanych przez Komitet Sterujący ds. KSOW+.

2.2. Jednostka centralna.

Funkcję jednostki centralnej pełni CDR. Do zadań jednostki centralnej należy zapewnienie funkcjonowania KSOW+ na poziomie krajowym oraz, w zakresie nie leżącym w kompetencjach jednostek regionalnych, na poziomie wojewódzkim.

2.2.1. W ramach zapewnienia funkcjonowania KSOW+ na poziomie krajowym, jednostka centralna w szczególności:

- 1) opracowuje instrukcję określającą warunki zgłaszania operacji do planu operacyjnego;
- 2) opracowuje i realizuje operacje w ramach planu operacyjnego;

- 3) weryfikuje operacje zgłoszone do planu operacyjnego pod względem ich zgodności z instrukcją oraz monitoruje ich realizację pod względem zgodności z zaakceptowanym przez IZ planem operacyjnym;
- 4) opracowuje plan operacyjny i przedkłada go do akceptacji instytucji zarządzającej;
- 5) przygotowuje roczne sprawozdania z działalności Sieci i przedkłada je do zaopiniowania instytucji zarządzającej, a po pozytywnym zaopiniowaniu – Komitetowi Sterującemu;
- 6) identyfikuje partnerów KSOW+ działających na poziomie krajowym przez ich rejestrowanie na portalu KSOW+, umożliwia partnerom KSOW+ włączenie się w realizację zadań KSOW+, aktywizuje ich do podejmowania działań oraz prowadzi bazę danych partnerów KSOW+ na portalu KSOW+;
- 7) zapewnia obsługę Komitetu Sterującego ds. KSOW+;
- 8) może powoływać grupy tematyczne w celu realizacji zadań Sieci, a w przypadku ich powołania – wspiera realizację zadań tych grup;
- 9) koordynuje i wspiera realizację zadań sieci tematycznej dotyczącej gospodarstw demonstracyjnych;
- 10) koordynuje i realizuje zadania sieci tematycznej dotyczącej innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- 11) może wspierać tworzenie innych sieci tematycznych niż wymienione w pkt 9 i 10, a w przypadku ich utworzenia – koordynuje i wspiera realizację ich zadań;
- 12) ułatwia współpracę i przepływ informacji między instytucją zarządzającą i pozostałymi jednostkami tworzącymi strukturę instytucjonalną KSOW+, partnerami KSOW+ oraz innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa;
- 13) współpracuje z jednostkami tworzącymi strukturę instytucjonalną KSOW+ w osiągnięciu celów Sieci,
- 14) współpracuje z Europejską Siecią WPR;
- 15) identyfikuje dobre praktyki wspierające rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich i upowszechnia ich przykłady;

- 16) za zgodą IZ może wydawać wytyczne dla jednostek regionalnych dotyczące realizacji zadań na poziomie wojewódzkim w celu zapewnienia funkcjonowania KSOW+ zgodnie z celami i działaniami KSOW+;
- 17) proponuje kierunki tematyczne operacji, które będą realizowane w ramach planu operacyjnego;
- 18) upowszechnia informacje dotyczące KSOW+ na portalu KSOW+.

2.2.2. Jednostka Centralna realizuje zadania na poziomie krajowym polegające na wymianie lub upowszechnianiu wiedzy, informacji lub doświadczeń dotyczących wszystkich obszarów tematycznych związanych z wdrażaniem PS WPR. Nie wszystkie obszary tematyczne dotyczące interwencji PS WPR są realizowane przez JC w każdym roku, ponieważ ich realizacja wynika z kierunków tematycznych zaproponowanych przez Komitet Sterujący ds. KSOW+.

2.3. Jednostki regionalne.

- 2.3.1. Jednostkami regionalnymi są samorządy województw oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego.
- 2.3.2. Do zadań jednostki regionalnej należy zapewnienie funkcjonowania KSOW+ w województwie oraz realizacja operacji w ramach planu operacyjnego.

2.3.3. Samorządy województw.

Samorządy województw realizują zadania związane z rozwojem obszarów wiejskich, w szczególności zgodnie z planem działania, wytycznymi instytucji zarządzającej i jednostki centralnej oraz instrukcją zgłaszania operacji do planu operacyjnego. Samorząd województwa może powierzyć wykonywanie zadań jednostki regionalnej innemu podmiotowi na podstawie umowy.

2.3.3.1. W ramach zapewnienia funkcjonowania KSOW+ na poziomie wojewódzkim, samorząd województwa, w zakresie dotyczącym rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności:

- 1) opracowuje operacje na poziomie województwa i zgłasza je do planu operacyjnego zgodnie z instrukcją opracowaną przez JC, a następnie realizuje te operacje, które ostatecznie znalazły się w tym planie;

- 2) przygotowuje roczne sprawozdanie z działalności Sieci w województwie w zakresie dotyczącym zrealizowanych zadań;
- 3) identyfikuje partnerów KSOW+ działających na poziomie województwa, umożliwia partnerom KSOW+ włączenie się w realizację zadań Sieci oraz aktywizuje ich do działania na poziomie województwa;
- 4) może powoływać grupy tematyczne, a w przypadku ich powołania – wspiera realizację ich zadań;
- 5) może uczestniczyć w realizacji zadań sieci tematycznych wspieranych przez JC;
- 6) prowadzi działania informacyjno-promocyjne zgodnie ze Strategią komunikacji dotyczące wdrażanych przez siebie interwencji w ramach PS WPR, w tym o zasadach i trybie przyznania i wypłaty pomocy oraz o obowiązkach beneficjentów wynikających z przyznania tej pomocy;
- 7) współpracuje z lokalnymi punktami informacyjnymi funduszy europejskich, podległymi ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, w zakresie informacji o istniejących możliwościach wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków PS WPR;
- 8) diagnozuje potrzeby województwa w zakresie działań niezbędnych do podjęcia w celu rozwoju obszarów wiejskich;
- 9) ułatwia współpracę i przepływ informacji między partnerami KSOW+ i innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na poziomie województwa;
- 10) współpracuje z innymi jednostkami wsparcia Sieci, w szczególności z ośrodkiem doradztwa rolniczego ze swojego województwa;
- 11) identyfikuje dobre praktyki wspierające rozwój obszarów wiejskich w zakresie dotyczącym interwencji wdrażanych przez samorząd i upowszechnia ich przykłady, które przekazuje JC;
- 12) proponuje kierunki tematyczne operacji, które będą realizowane w ramach planu operacyjnego, które przekazuje do JC;
- 13) upowszechnia informacje dotyczące KSOW+ na swojej stronie internetowej.

2.3.3.2. Samorządy Województw na poziomie województwa realizują w szczególności zadania polegające na wymianie lub upowszechnianiu wiedzy, informacji lub doświadczeń dotyczących:

- odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej (filar II WPR);
- infrastruktury na obszarach wiejskich, w tym inteligentnych wsi (filar II WPR);
- scalania gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym (filar II WPR);
- systemów jakości żywności, żywności ekologicznej i krótkich łańcuchów dostaw (filar II WPR);
- LEADER/ Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (filar II WPR)
- rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich(filar II WPR).

Nie wszystkie powyższe obszary tematyczne są realizowane przez Samorządy Województw w każdym roku, ponieważ ich realizacja wynika z kierunków tematycznych zaproponowanych przez Komitet Sterujący ds. KSOW+.

2.3.4. Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego realizują zadania związane z rolnictwem oraz rozwojem obszarów wiejskich, w szczególności zgodnie z planem działania, wytycznymi instytucji zarządzającej i jednostki centralnej oraz instrukcją zgłaszania operacji do planu operacyjnego.

2.3.4.1. W ramach zapewnienia funkcjonowania KSOW+ na poziomie wojewódzkim, wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego w szczególności:

- 1) opracowuje operacje na poziomie województwa i zgłasza je do planu operacyjnego zgodnie z instrukcją opracowaną przez JC, a następnie realizuje te operacje, które ostatecznie znalazły się w tym planie;
- 2) przygotowuje roczne sprawozdanie z działalności Sieci w województwie w zakresie dotyczącym zrealizowanych zadań;
- 3) identyfikuje partnerów KSOW+ działających na poziomie województwa, umożliwia im włączenie się w realizację zadań Sieci oraz aktywizuje ich do działania na poziomie województwa;

- 4) może powoływać grupy tematyczne, a w przypadku ich powołania – wspiera realizację ich zadań;
- 5) realizuje zadania sieci tematycznych dotyczących innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz gospodarstw demonstracyjnych;
- 6) może uczestniczyć w realizacji zadań innych sieci tematycznych, które wspiera JC ;
- 7) prowadzi działania informacyjno-promocyjne dotyczące PS WPR zgodnie ze Strategią komunikacji, w tym o zasadach i trybie przyznania i wypłaty pomocy oraz o obowiązkach beneficjentów wynikających z przyznania tej pomocy;
- 8) współpracuje z lokalnymi punktami informacyjnymi funduszy europejskich, podległymi ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, w zakresie informacji o istniejących możliwościach wsparcia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa ze środków PS WPR;
- 9) uczestniczy w diagnozowaniu potrzeb województwa w zakresie działań niezbędnych do podjęcia w celu rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich;
- 10) ułatwia współpracę i przepływ informacji między partnerami KSOW+ i innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na poziomie województwa, w tym instytucjami badawczymi;
- 11) współpracuje z innymi jednostkami wsparcia Sieci, w szczególności z samorządem województwa ze swojego województwa;
- 12) identyfikuje dobre praktyki wspierające rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich i upowszechnia ich przykłady, które przekazuje JC;
- 13) proponuje kierunki tematyczne operacji, które będą realizowane w ramach planu operacyjnego, które przekazuje do JC;
- 14) upowszechnia informacje dotyczące KSOW+ na swojej stronie internetowej.

2.3.4.2. Ośrodki Doradztwa Rolniczego na poziomie województwa realizują w szczególności zadania polegające na wymianie lub upowszechnianiu wiedzy, informacji lub doświadczeń dotyczących:

- wsparcia dochodów gospodarstw rolnych uzależnionego od powierzchni gospodarstwa i produkcji, w tym wsparcia dla młodych rolników (filar I WPR);
- działań na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt - ekoschematy (filar I WPR);
- wsparcia w sektorze owoców i warzyw oraz sektorze pszczelarskim (filar I WPR);
- rolnictwa ekologicznego (filar II WPR);
- interwencji związanych ze środowiskiem, klimatem, ochroną bioróżnorodności, zachowaniem zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt, zalesieniami, systemami rolno-leśnymi (filar II WPR);
- wsparcia inwestycji w gospodarstwach rolnych zwiększających konkurencyjność (filar II WPR);
- odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej (filar II WPR);
- rozwoju współpracy w ramach łańcucha wartości (filar II WPR);
- tworzenia i rozwoju organizacji producentów i grup producentów rolnych, w tym poprawy pozycji rolników w łańcuchu wartości (filar II WPR);
- systemów jakości żywności oraz tworzenia krótkich łańcuchów dostaw (filar II WPR);
- zarządzania ryzykiem w gospodarstwie rolnym, w tym ubezpieczeń (filar II WPR);
- modernizacji sektora rolnego przez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania, w tym grupy operacyjne EPI, inteligentne wsie, gospodarstwa demonstracyjne (filar II WPR).

Nie wszystkie powyższe obszary tematyczne są realizowane przez Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego w każdym roku, ponieważ ich realizacja wynika z kierunków tematycznych zaproponowanych przez Komitet Sterujący ds. KSOW+.

2.4. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa realizuje zadania określone w Strategii komunikacji, a także identyfikuje projekty wspierające rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich (tzw. dobre praktyki), w szczególności w zakresie interwencji wdrażanych przez ARiMR, i upowszechnia ich przykłady, które przekazuje do JC. Agencja przekazuje instytucji

zarządzającej oraz jednostce centralnej, na ich wniosek, dane niezbędne do realizacji działania 1 KSOW+ „Gromadzenie, analiza i upowszechnianie informacji na temat działań i dobrych praktyk wdrażanych lub wspieranych w ramach PS WPR”, a także proponuje kierunki tematyczne operacji, które będą realizowane w ramach planu operacyjnego, które przekazuje do JC.

6. Komitet Sterujący ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich+.

1. Rola

Komitet Sterujący jest organem opiniodawczo-doradczym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie funkcjonowania KSOW+.

2. Skład

W skład Komitetu wchodzi przedstawiciele administracji publicznej, nauki, doradztwa rolniczego, partnerów KSOW+, organizacji pozarządowych, w tym organizacji społecznych i branżowych funkcjonujących w obszarze rolnictwa i obszarów wiejskich oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

3. Zadania.

Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- 1) przedstawianie Ministrowi propozycji kierunków tematycznych działania KSOW+, które miałyby być realizowane w drodze operacji ujętych w planie operacyjnym (z wyjątkiem operacji w działaniu 8, których zakres tematyczny będzie wynikał ze Strategii Komunikacji), a po ich akceptacji przez Ministra przekazywanie ich jednostce centralnej w celu opracowania instrukcji zgłaszania operacji do planu operacyjnego;
- 2) przyjmowanie sprawozdań z działalności Sieci, składanych przez jednostkę centralną;
- 3) wydawanie rekomendacji dotyczących realizacji zadań KSOW+ na podstawie sprawozdań z działalności Sieci;
- 4) umożliwienie wymiany wiedzy i doświadczeń między jednostkami wsparcia Sieci, partnerami KSOW+ i innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w szczególności przez:
  - a) możliwość rekomendowania jednostkom wsparcia Sieci powoływania stałych i doraźnych doradczych grup tematycznych ds. opracowania określonego zagadnienia, kierunku działania lub tematu,
  - b) zapraszanie na posiedzenia oraz organizowanie spotkań z udziałem przedstawicieli partnerów KSOW+ i innych podmiotów aktywnie działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa oraz ekspertów w danej dziedzinie,

- c) konsultowanie dokumentów z przedstawicielami i ekspertami, o których mowa w lit.
  - b.

7. Rola partnerów i ich angażowanie w realizację zadań Sieci

7.1. Rola partnerów.

W realizację działań KSOW+, oprócz jednostek wsparcia sieci, będą również zaangażowani jej partnerzy, czyli podmioty aktywnie działające na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym wdrażające innowacje lub opracowujące innowacyjne rozwiązania. Głównym celem zaangażowania partnerów jest zwiększenie ich udziału w planowaniu, poprawie wdrażania (zarówno na poziomie instytucjonalnym, jak i realizacji projektów przez beneficjentów), monitorowaniu i ewaluacji, co powinno wpłynąć na poprawę jakości i efektywności PS WPR.

Partnerem KSOW+ może zostać w szczególności instytucja publiczna, podmiot gospodarczy i społeczny, podmiot reprezentujący społeczeństwo obywatelskie oraz osoba fizyczna (np. rolnik). Partnerem może też być inna sieć, pod warunkiem, że jest zaangażowana w szeroko rozumiany rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich, a także wyrazi chęć aktywnej współpracy z Siecią, m.in. rejestrując się w bazie partnerów KSOW+ na portalu KSOW+. Dodatkową funkcją tej bazy jest możliwość sieciowania, czyli poszukiwania partnerów do współpracy i realizacji wspólnych projektów.

Partnerzy będą angażowani w działalność Sieci na różne sposoby, m.in. przez:

- 1) udział w pracach Komitetu Sterującego, grup tematycznych, grup i zespołów roboczych i innych ciał opiniotwórczo-doradczych funkcjonujących zarówno w ramach krajowej Sieci, jak i Europejskiej Sieci WPR;
- 2) konsultacje i ankiety dotyczące dokumentów programowych, PS WPR oraz innych działań prowadzonych na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich;
- 3) zgłaszanie propozycji kierunków tematycznych, na które Sieć powinna położyć szczególny nacisk w najbliższej przyszłości;
- 4) współudział, w postaci wkładu merytorycznego, w projektach realizowanych przez jednostki wsparcia Sieci;
- 5) udział w wydarzeniach krajowych i międzynarodowych organizowanych przez Sieć.

Jednostki wsparcia Sieci mogą angażować partnerów w realizowane operacje w dowolny sposób. Najczęściej będzie to poszukiwanie partnerów, posiadających odpowiedni potencjał, do udziału w operacji, której pomysł powstał w danej jednostce.

Dodatkowo partnerzy, na zaproszenie jednostek wsparcia Sieci, będą mogli zgłaszać do tych jednostek propozycje operacji (wpisujące się w kierunki tematyczne określone przez Komitet oraz inne obszary zgodne z celami i działaniami KSOW+), które po akceptacji będą mogły być realizowane przez te jednostki samodzielnie lub we współpracy z partnerem.

Katalog form współpracy/angażowania partnerów nie jest zamknięty i może być rozszerzany w zależności od potrzeb.

Sieć na swoim portalu KSOW+ i w mediach społecznościowych będzie pomagać partnerom w rozpropagowaniu ich inicjatyw służących rozwojowi rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym rozwiązań innowacyjnych, proekologicznych i prośrodowiskowych.

Partnerem KSOW+ jest ten, kto aktywnie działa na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich. Potwierdzeniem bycia partnerem Sieci będzie rejestracja w bazie partnerów KSOW+ na portalu KSOW+. Rejestracja odbywa się przez wypełnienie formularza opracowanego przez JC, dostępnego na portalu KSOW+. W formularzu partner powinien podać informacje wskazujące na jego aktywność/zaangażowanie w obszarze rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Weryfikacji danych zawartych w formularzu dokonuje JC

Rolą partnerów jest wsparcie jednostek tworzących strukturę w realizacji zadań Sieci. Ich aktywny udział w realizacji tych zadań powinien przyczynić się do poprawy jakości wdrażania PS WPR. Zaangażowanie partnerów będzie pozytywnie wpływać na włączenie społeczeństwa w działania na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

8. Sieci i grupy tematyczne (w tym SIR i SGD)

8.1. Sieci tematyczne.

W ramach KSOW+ będą działać co najmniej dwie sieci tematyczne, tj. SIR oraz SGD, będące częścią sieci KSOW+, których działania będzie wspierała JC. JC będzie mogła wspierać powstawanie nowych sieci tematycznych, które zostaną włączone w struktury KSOW+.

Celami SIR, realizowanymi w ramach KSOW+, są:

- ułatwianie tworzenia oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi podmiotami wspierającymi wdrażanie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- pomoc w tworzeniu grup operacyjnych EPI oraz pomoc w przygotowaniu i realizacji projektów grup operacyjnych EPI,;
- ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich;
- wzmacnianie potencjału istniejących grup operacyjnych EPI, w szczególności w drodze ich sieciowania na poziomie krajowym i międzynarodowym, wsparcia ich udziału w projektach i programach krajowych i europejskich, aktywizacji ich współpracy z innymi partnerami zainteresowanymi realizacją m.in. projektów wielosektorowych, promocji tych grup oraz upowszechniania informacji o zrealizowanych projektach.

Celami SGD, realizowanymi w ramach KSOW+, są:

- wzmocnienie transferu wiedzy pomiędzy praktyką i nauką oraz ułatwienie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk na poziomie gospodarstwa rolnego;
- ułatwienie tworzenia i funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, gospodarstwami demonstracyjnymi i innymi podmiotami zainteresowanymi prowadzeniem, rozwojem lub wykorzystaniem demonstracji w gospodarstwach rolnych;

- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności posiadaczy gospodarstw demonstracyjnych;
- promocja gospodarstw demonstracyjnych;
- zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i długoterminowej, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację.

Sieci tematyczne mają służyć wymianie wiedzy i doświadczeń dotyczących rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, poprawie jakości wdrażania Planu Strategicznego oraz ułatwianiu współpracy pomiędzy partnerami KSOW+ oraz innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w zakresie tematyki objętej ich działaniem. Celem sieci tematycznych jest również identyfikacja potrzeb i głównych obszarów działania w tematach leżących w ich zakresie.

Sieci tematyczne powinny mieć co do zasady charakter trwały i funkcjonować przez cały okres wdrażania Planu Strategicznego. W razie potrzeb JC będzie mogła, za zgodą IZ, inicjować powstanie nowych sieci tematycznych, które zostaną włączone w struktury KSOW+. JC będzie koordynować oraz wspierać realizację zadań sieci tematycznych.

Jednostki regionalne będą mogły uczestniczyć w realizacji zadań sieci tematycznych. W przypadku funkcjonujących już sieci tematycznych dotyczących innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz gospodarstw demonstracyjnych, ich zadania na poziomie województw realizują wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego.

8.2. Grupy tematyczne.

JC i JR mogą powoływać grupy tematyczne, zarówno trwałe, funkcjonujące przez cały okres wdrażania Planu Strategicznego, zajmujące się kluczowymi tematami dla jego wdrażania, jak i tymczasowe, powoływane w zależności od istniejących potrzeb. Jednostka powołująca grupę będzie określała cel działania, zadania, zakres i sposób refundacji kosztów oraz zakres sprawozdania z działalności grupy.

Grupy mają służyć wymianie wiedzy i doświadczeń dot. rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, poprawie jakości wdrażania PS WPR oraz ułatwianiu współpracy pomiędzy partnerami KSOW+ oraz innymi podmiotami aktywnie działającymi na rzecz rozwoju

obszarów wiejskich i rolnictwa w zakresie tematyki objętej ich działaniem. Celem grup jest również identyfikacja potrzeb i głównych obszarów działania w tematach leżących w ich zakresie.

W skład grup będą wchodzić przedstawiciele różnych środowisk, które mogą wnieść wkład merytoryczny, biorąc pod uwagę tematykę, którą zajmuje się grupa.

Szczegółowe zasady działania będą określone w regulaminach grup, wypracowanych i przyjętych na ich pierwszym posiedzeniu. Grupy będą składały do jednostki, która powołała grupę, sprawozdania ze swojej działalności, zawierające w szczególności diagnozę (wnioski) i rekomendacje w jaki sposób można przyczynić się do polepszenia wdrażania Planu Strategicznego w aspekcie tematyki objętej ich pracami.

Na swoje posiedzenia, grupy będą mogły w razie potrzeby zapraszać ekspertów spoza swojego składu. Dodatkowo grupy tematyczne mogą w razie potrzeby tworzyć zespoły robocze do zdiagnozowania i wypracowania rozwiązań dla pojawiających się problemów. W skład zespołów będą wchodzić specjaliści z danej dziedziny, a wynikiem ich prac będzie raport zawierający diagnozę i rekomendacje do dalszego działania.

Sekretariat (organizacja spotkań, zwrot kosztów podróży itp.) grup ogólnopolskich będzie zapewniony przez JC, zaś działających na poziomie wojewódzkim – przez JR.

9. Plan operacyjny.

9.1. Tryb tworzenia i zmiany, terminy.

Plan działania KSOW+ jest realizowany do 30 czerwca 2029 r. m.in. na podstawie Planu operacyjnego. Plan operacyjny zawiera kluczowe informacje o planowanych w danym roku operacjach realizowanych przy wsparciu środków KSOW+ ze schematu II pomocy technicznej.

Podmioty uprawnione do zgłoszenia operacji – IZ, JC, JR oraz ARiMR zgłaszają propozycje operacji do JC w formie elektronicznej.

JC zbiera oraz weryfikuje pod względem zgodności z instrukcją zgłoszone operacje, a następnie opracowuje na ich podstawie plan operacyjny i przedstawia go do akceptacji IZ. IZ może zgłosić uwagi do planu. Po ich uzgodnieniu/wyjaśnieniu, IZ akceptuje plan operacyjny. Akceptacja planu następuje w formie elektronicznej. JC publikuje zaakceptowany przez IZ plan operacyjny na portalu KSOW+.

Plan operacyjny może być zmieniany raz na kwartał:

- 1) z inicjatywy jednostki centralnej;
- 2) na wniosek instytucji zarządzającej, jednostki regionalnej lub agencji płatniczej, składany do jednostki centralnej.

Zmienione operacje, po ich weryfikacji przez JC, są na bieżąco akceptowane przez IZ w systemie elektronicznym.

JC w instrukcji dotyczącej zgłaszania propozycji operacji wskazuje:

- 1) kierunki tematyczne rekomendowane przez Komitet Sterujący i zaakceptowane przez Ministra;
- 2) zakres wymaganych informacji o operacjach realizowanych przy wsparciu środków KSOW+, z których składa się plan operacyjny;
- 3) sposób i termin zgłaszania propozycji operacji;
- 4) warunki jakie powinny spełniać operacje realizowane w ramach planu operacyjnego;
- 5) w jakim przypadku należy zgłosić zmiany do planu operacyjnego.

9.2. Tryb opracowywania kierunków tematycznych.

Propozycje kierunków tematycznych od JR i ARiMR zbiera JC, a od departamentów MRiRW – IZ. IZ przekazuje JC propozycje departamentów MRiRW. Propozycje JR, ARiMR, departamentów MRiRW oraz JC sekretarz Komitetu Sterującego, którym jest przedstawiciel JC, wysyła do jego członków, celem ich zaopiniowania. Członek Komitetu może zaproponować inny kierunek tematyczny. Kierunki tematyczne nie są wyznaczane dla działania 8 „Informacja i promocja Planu Strategicznego WPR”, gdyż jego realizacja wynika ze Strategii Komunikacji dla Planu Strategicznego WPR.

Na podstawie dokonanych zgłoszeń Komitet na posiedzeniu uchwała kierunki tematyczne do realizacji w następnym roku w ramach planu operacyjnego. Przewodniczący Komitetu przedkłada uchwalone kierunki do akceptacji Ministra. Minister akceptuje kierunki tematyczne do 30 czerwca albo zgłasza uwagi. Po akceptacji przez Ministra, Przewodniczący Komitetu przekazuje kierunki jednostce centralnej w celu opracowania instrukcji zgłaszania operacji do planu operacyjnego. Kierunki tematyczne mogą być inne do realizacji na poziomie krajowym i regionalnym. Na poziomie regionalnym też mogą się różnić biorąc pod uwagę specyfikę i potrzeby regionu. Kierunki tematyczne mogą być określone odrębnie dla samorządów województw i wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego.

Jednostki wsparcia Sieci mogą zgłosić do planu operacyjnego operacje, które nie wpisują się w kierunki tematyczne zaakceptowane przez Ministra, pod warunkiem, że są zgodne z celem i działaniem Sieci. Koszty realizacji takich operacji nie mogą stanowić więcej niż 25% kosztów kwalifikowalnych wszystkich operacji danej jednostki ujętych w planie operacyjnym na dany rok. Do wyliczenia limitu 25% nie uwzględnia się budżetu na dany rok na działanie 8 - Informacja i promocja Planu Strategicznego WPR. Ocena, czy zaproponowana operacja jest zgodna z celem i działaniem KSOW+, należy do JC.

10. Sprawozdawczość.

10.1. Sprawozdanie roczne z działalności Sieci zawiera w szczególności:

- informacje z realizacji celów KSOW+ w ujęciu finansowym i ilościowym, w szczególności liczbę i wartość zrealizowanych operacji w roku, którego dotyczy – według stanu na dzień 31 grudnia danego roku;
- efekty realizacji planu działania w ujęciu ilościowym i finansowym;
- informacje o zrealizowanych kierunkach tematycznych;
- informacje o formach w jakich były realizowane operacje;
- informacje o grupach docelowych operacji;
- informacje o udziale i roli partnerów w operacjach;
- informacje o przeprowadzonych kontrolach w zakresie funkcjonowania KSOW+ (wnioskach, zaleceniach i rekomendacjach);
- informacje o działalności Komitetu Sterującego, grup i sieci tematycznych;
- informacje o innych działaniach i inicjatywach podejmowanych przez jednostki wsparcia sieci, służących realizacji celów KSOW+.

Sprawozdania roczne z działalności KSOW+ na lata 2023-2027 przekazywane są w formie elektronicznej. Jednostki wsparcia sieci przekazują sprawozdanie roczne do JC w terminie 30 dni roboczych od dnia, według stanu na który sporządzane jest sprawozdanie.

JC przekazuje do zaopiniowania IZ sprawozdanie roczne z działalności KSOW+ w terminie 50 dni roboczych od dnia, według stanu na który sporządzane jest sprawozdanie.

Po zaopiniowaniu przez instytucję zarządzającą, JC przekazuje sprawozdanie do wiadomości Komitetowi Sterującemu ds. KSOW+. Sprawozdanie roczne jest zamieszczane na portalu KSOW+.

10.2. Sprawozdanie roczne do Europejskiej Sieci WPR

Sprawozdanie roczne do Europejskiej Sieci WPR przekazywane jest w formie elektronicznej. Sprawozdanie składane jest na formularzu określonym przez ES WPR. Jednostki wsparcia

sieci przekazują sprawozdanie do JC w terminie określonym przez JC, jednak nie krótszym niż 30 dni kalendarzowych od dnia, w którym otrzymali informację od JC.

Jednostka centralna KSOW+ przekazuje sprawozdanie do ES WPR i do wiadomości IZ w terminie określonym przez Europejską Sieć WPR.